

TERUGBLIK REPETITIE 3 EN 17 SEPTEMBER 2004.

Op 3 september, de eerste repetitieavond na de zomervakantie, mogen we 64 enthousiaste leden begroeten. Een aantal leden dat nog niet terug is van vakantie laat zich verontschuldigen. De meeste leden hebben zich via het nieuwe aanmeldingsformulier opgegeven en de leden die voor de vakantie de repetitie gemist hebben, kunnen dit alsnog doen. Vrijdag 17 september was het aantal 59. Dit lijkt misschien weinig, maar gezien we nu om de veertien dagen repeteren was het een goede opkomst.

Chris begint de avonden met een aantal mededelingen. Daarna zingen we de ene avond in met het V'amo di core van Mozart en de andere avond beginnen we met het Kyrië van de Paukenmesse. Het Gloria, dat we daarna flink hebben aangepakt, ging erg goed. Beide avonden wordt er hard gewerkt, zeker na de lange stop van de zomervakantie is te merken dat e.e.a. wel een beetje weggezakt is. Maar de energie die Chris weet over te brengen op de leden, maakt dat binnen afzienbare tijd het enthousiasme er weer afstraalt en het uiteindelijk weer prachtige repetitieavonden worden, waardoor menigeen weer zin krijgt in de volgende repetitie die over twee weken alweer zal plaats vinden. De volgende repetitie zal Chris aandacht schenken aan: Interpretatie, waarvan deel 1 beschreven staat op de achterkant van **MUSA** 11.

WAR CHILD ALS GOED DOEL.

In **MUSA** 11 schreef ik dat het uiteindelijke doel van War Child is, dat kinderen in een vreedzame samenleving op kunnen groeien. Je kunt je daarbij afvragen of het niet te naïef is om te denken dat kinderen die hun ouders voor hun ogen door dorpsgenoten vermoord hebben zien worden, straks als volwassenen vreedzaam met elkaar om zullen gaan? Dit is voor War Child geen reden om daarom geen hulp te bieden. Willemijn Verloop zegt dan ook: 'Er zal maar één iemand zoals Nelson Mandela tussen zitten. Iemand die onderdrukt is geweest en die dat niet in woede heeft

omgezet, maar in een positieve verandering voor zijn land'.

HUISWERK VOOR 15 OKTOBER EN 5 NOVEMBER

Credo: vooral deel 3 vanaf maat 196.

VRIJWILLIGE BIJDRAGE

In de box voor de vrijwillige bijdrage zat voor beide avonden € 41,-- waaronder een gift van € 20,--. We willen u dan ook hartelijk danken voor uw bijdrage!

REPETITIES

De volgende repetities vallen op:

- 15 oktober
- 5 november
- 19 november
- 3 december

In december zal er één keer gerepeteerd worden.

STUDIEDAG

Denkt U aan het inschrijven voor de stemvormingsdag, die zal plaatsvinden op zaterdag 30 oktober. Aanmeldingen bij Wim Strobos. Ook degene die zich al had opgegeven voor de stemvormingsdag in april moet zich opnieuw opgeven bij Wim. Inmiddels zijn er ongeveer 35 aanmeldingen.

MEDEDELINGEN

- Vrijdag 19 november zal de repetitie in de kerk plaatsvinden. Hierbij zullen zowel Klaas als ook de solisten aanwezig zijn.
- Voor de goede orde willen we even aangeven, dat de **MUSA** één keer per maand uitkomt en niet elke veertien dagen.
- Op 5 november wordt de tenorpartij om 19.00 uur verwacht en de overige koorleden om 20.00 uur.
- Rekeningnummer War Child 301712271, ten name van War Child-concert 2005.

-Interpretatie (2)-

In deze **MUSA** een begin van de bespreking van die interpretatieproblemen waar *het koor* mee te maken krijgt.

1. Het woord. "Goed uitgesproken is half gezongen".

In het koor moeten de twee elementen *woord* en *toon* in evenwicht zijn. Het ene element moet (behoudens enkele uitzonderingen) niet ten koste van het andere gaan. Daarom moeten we naast het zingen ook het spreken trainen. Het woord (verbale elementen) en de toon (muzikale elementen) zijn het belangrijkste uitdrukkingsmiddel van het koor. De muzikale elementen (melodie, ritme, harmonie en dynamiek) kunnen de tekst *interpreteren*, dat wil zeggen de bedoeling van een woord of de grondgedachte van een tekst onderstrepen. Zo kan de tekst "verstaan" worden met behulp van de muziek. Andersom kan ook. De tekst kan helpen bij het verstaan van de muziek. Daarom moeten de koorzangers niet alleen de juiste *notentekst* weergeven, maar ook de *poëtische* tekst goed kunnen uitspreken.

Een goede uitspraak alleen volstaat niet. Als de zangers niet weten waar ze over zingen, verliest elke uitvoering veel van zijn artistieke waarde! Daarom hebben we in een van de eerste *Musa's* al informatie gegeven over de mis, inclusief achtergrond en een volledige vertaling.

2. Dictie, articulatie en frasering.

Dictio (Latijn) betekent: de manier van spreken. Spreken -het uitspreken- bij het zingen is een groot verschil met het spreken in het dagelijkse taalgebruik. Bij het zingen worden de klinkers langer gemaakt en moeten de medeklinkers kort en snel worden uitgesproken. Algemene regel is: medeklinkers goed *articuleren* en medeklinkers mooi en goed *kleuren*. Even voor de duidelijkheid: met *dictie* wordt bedoeld de juiste uitspraak van lettergrepen en woorden in de zin, terwijl *articulatie* meer slaat op het mechanisme van de uitspraak zelf en de combinatie van de klinkers en medeklinkers. In *Musa 6* is uitvoerig geschreven over de klinkers. Deze vocalen vormen de basis van het zingen. Een van de functies van de medeklinkers is de vocalen van elkaar te scheiden. Zo ontstaat een heldere uitspraak. De klinkers worden als het ware *gezongen* en de medeklinkers worden *uitgesproken* (...).

Wat medeklinkers (consonanten) betreft onderscheiden we:

- stemloze medeklinkers (zonder trillende stembanden);
- stemhebbende medeklinkers (met trillende stembanden);

Verder kunnen we ze verdelen in

-klappers of ploffers (explosivae)

a. stemloze: p, t, k en de glottisslag

b. stemhebbende: b, d, g (de Franse g in garçon, de g in het Duitse Gott)

-neusmedeklinkers (nasales): m, n, ng, nj (stemhebbend)

-glijders (frictivae)

a. stemloze: f, s, ch, h

b. stemhebbende: v, z, g, w, j

-ratelaars (vibrantes): r-klanken

-l-klanken (laterales)

In het algemeen geldt dat medeklinkers kort en duidelijk uitgesproken moeten worden. Sommige medeklinkers (bv. de m en de n) halen de klank lekker naar voren doordat ze de klankstroom richten naar het harde verhemelte, de neusholte en de lippen. Sommige zangers zetten bij een inzet een n voor een andere medeklinker, bijvoorbeeld de g (ngloria). Dit moet natuurlijk vermeden worden.

Adembeheersing is een voorwaarde voor juist articuleren zonder onderbreking van de vocale lijnen. Het is niet goed de spieren in de articulatie-organen overdreven te spannen.

De slot-medeklinkers moeten vaak explosiever en langer worden uitgesproken (b, l, p, t) maar de sisklanken niet; die moeten juist zacht en kort uitgesproken worden.

Het probleem van een koor is dat veel mensen gelijktijdig de verschillende medeklinkers uitspreken. Dit vereist grote nauwkeurigheid. Als er twee medeklinkers achterelkaar staan, mag er geen ü tussen gesproken worden: mellük, vorrük, künie, pusalüm.

Medeklinkers moeten niet met kracht uitgesproken worden. In een *snel* gezongen tekst geldt: lichte spaarzame bewegingen van de articulatie-organen, maar wel actief en zonder spierspanning. Vaak worden ze overgeaccentueerd. In een *zacht* gezongen tekst is het gevaar dat men vergeet te articuleren. Dat leidt tot onduidelijke dictie. Ook een *snel tempo* is van invloed: een goede oefening is dan de tekst te spreken in het tempo van de muziek.

De stemhebbende medeklinkers moeten op dezelfde toonhoogte uitgesproken en gezongen worden als de vocalen waarin ze gegroepeerd zijn. Anders krijg je intonatieproblemen (foutieve glissandi). Vooral in het hoge register, met name de g, he en ch, ligt dit gevaar op de loer.

In de volgende **MUSA** meer over de uitspraak en andere interpretatieproblemen.

Chris Holman.